

ELŐFIZETÉS
NYELVEN ÉS VIDÉKEN
 Egy évre ... 180 Lei
 Három évre ... 500 Lei
 Egy negyed évre ... 45 Lei
 Egy hónapra ... 15 Lei

ARADI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 667.
KIADÓHIVATAL
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvardul Regele Ferdinánd I. (József főh.) 2.
 TELEFON-SZÁM 184.

POLITIKAI NAPILAP

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, április 15.

Az adóemelés világrekordja.

Ha az elmúlt időre visszpillantunk, azt látjuk, hogy Európa egyetlen államában sem emelték olyan nagy mértékben az adókat, mint Magyarországon. Ha az adóterhek emelkedésére nézve visszapillantást vetünk, azt látjuk, hogy a magyar pénzügyi kormány egyáltalában nem fukarkodott az adózók megterhelésével. Az adóemelések az összes adókatagóriában egyenletesen történtek. Az 1920. évi XXIII. t. c. az összes egyenes adókat az eddigiekénél jelentékenyen magasabb kulccsal emelte, a jövedelemadót a régi hat százalékos határértékkel szemben 30 százaléklig, a vagyonadót a régi 0.3 százalékkal szemben egy és fél százalékkal. Ugyanez a törvény a negyedosztályu kereseti adót ötszörösre, a földadót tizszeresre, a házostályu adót és a második osztályu kereseti adót progresszive szintén rendkívül érzékenyen emelte, a régi hatvan százalékos hadipótlékot pedig a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója után is fenntartotta.

A fogyasztási adók tekintetében, habár kulcsemelés tényleg nem is történt, a kincstári árreszesedések elvének bevezetése a sórnél, cukornál és petroleumnál a fogyasztókat szintén érzékenyen terhelte meg. A forgalmi adók tekintetében új helyzetet teremtett a fényüzési, forgalmi adó bevezetése és a tőzsdei adó három százalékos emelése. Az illetékek felemelése bélyegilletékben, jogilletékben és díjakban az üzleti élet és a jogkereső közönség kiszolgáltatását és ellátását tette drágábbá. Ha ehhez most hozzávesszük a magyar nemzetgyűlés elé már beterjesztett első vagyonszájjavaslatot, a már törvényvé vált hadiválságot, valamint a birtok- és házválságot és a külön nagy vagyonok megadóztatását és az előkészítés stádiumában álló forgalmi adók bevezetését, nyilvánvaló, hogy az idei év a magyarországi adózók terheit oly rendkívül nagy mértékben emelte, hogy egész Európában Magyarország talán az egyetlen állam, amelynek pénzügyminiszterei eddig mindig csak az adók emelésével kedveskedtek.

Németország új javaslattal lép az antant elé.

PARIS. Diplomáciai körök tudomása szerint a német kormány elhatározta, hogy új javaslatot terjeszt a szövetségesek elé a jóvátétel kérdésében. A párisi Journal berlini tudósítója táviratozza lapjának: Módonban van közölni, hogy a német birodalmi kormány rövid idővel ez előtt terjedelmes jegyzéket intézett az Egyesült államokhoz. Ebben a jegyzékben a berlini kabinet Amerikának felajánlja a kezdeményezést új konferencia szervezésére, hogy Németország és az antant között a jóvátételi probléma megoldást nyerjen.

PARIS. A Matin tudósítójának

Bernben Simons német külügyminiszter így nyilatkozott: Mielőtt új ajánlatot tehetnénk, előbb minisztertársaimmal kell tanácskoznom. Ha ezt az ajánlatunkat elutasítanák, ez a jelenlegi feszült helyzetre való tekintettel súlyos veszélyt jelentene. Az elpusztított területeket fel akarjuk építeni, de Franciaország pénzt is akar, ami nekünk nincs. Amostani problémát csak Franciaországgal való megegyezés alapján oldhatjuk meg. Néhány nap múlva minden kétséget kizáró módon fogjuk becsületes szándékainkat bebizonyítani.

Friedrich István forradalmi szereplése.

(A Tisza-per főtárgyalásának második napja.)

Budapest. A Tisza per főtárgyalásának második napján, tegnap a bíróság először Friedrich István volt miniszterelnököt hallgatta ki. Friedrich István a vallomás során elmondotta, hogy forradalmi szereplése mindössze néhány beszédből állott, amelyeket a Károlyi pártkör ablakából mondott el. Pénzt ő senkinek sem adott, sőt nagyobb összegeket a pazarló Linder hadügyminisztertől meg is mentett. A nemzeti tanácsot abban az időben szükségesnek tartotta. Gróf Károlyi Mihály barátja volt ugyan, de később felismerte, hogy degenerált hülye vagy gazember. Szabadkőműves volt ugyan, de hazája és vallása ellen a páholyban semmit sem tett s emiatt a páholyban elene is fordultak. Az elnök kérdésére tagadja, hogy a pártkörben Tisza István meggyilkolásáról tár-

gyalt volna Hüttnerrel, Stankovszkyval és Dobóval. Elnök: Ön akkor azt mondta, „elég volt a beszédből, az ország tetteket vár. Nekem meg van a tervem. Harmincnégy hónapig idegen érdekekért tudtak verekedni, de most gyávák egy lövést leadni. Ha ők nem teszik, kénytelen lesznek, a parasztokkal végrehajtani a gyilkosságot.“ Friedrich István: Ébből egy szó sem igaz. Elnök: Hogyan lett ön államtitkár? Friedrich: Elég erélyes ember vagyok. Voltam a tüzéségnél és nagyobb tüzéségi gyárnál is. Arra a kérdésre, hogy tegeződött-e Hüttnerrel, Stankovszkyval és a többiekkel, akik leveleikben állandóan Pistának nevezték, azt válaszolja, hogy a pártkörben mindenkit tegezett, de bizalmas viszonyban nem volt ezekkel az emberekkel.

Fényes László kihallgatása.

Ezután a bíróság Fényes László hírlapírót hallgatta ki. Fényes László kijelentette, hogy nem érzi magát hűnösnek. Majd hosszasan elmondta élettörténetét és képviselői szereplését, majd a forradalom előkészítéséről való vélekedését. Mindig azt állította, hogy Tisza István a legnagyobb magyar és a legbecsületesebb ember volt. A háboru kitörésekor Farkas Pál képviselőt megkérte, hogy hozza össze Tiszával. Farkas azt a választ hozta, hogy Tisza nem óhajt vele beszélni. Sőt a képviselőházban a szemembe mondotta Tisza, hogy „kétszer elítélték önt rágalmazásért, azért nem beszélnek önrel.“ Ezután drámai jelene-

ről kell beszélnie. Ezután az elnök a tárgyalás folytatását másnapra hajasztotta.

Új parlamenti blokk

Bucuresti. A Dacia cikket ír a nemzeti párt újjászervezéséről, a mely azáltal történnék meg, hogy magában egyesítene az összes erdélyi pártokat. Állítólag az Averescu párt nagyrésze is a reorganizáció mellett van. Bukovinával és Besszarábiával az erdélyiek erős blokkot alkotnának és nagy befolyást gyakorolnának az állami életre és a kormány megalakítására. A Dacia jelentése szerint Bratiama hajlandó lenne jól szervezett vidéki csoportokkal kormányozni.

Bucuresti. A tisztviselői küldöttséget az egyesült ellenzék támogatásban részesítette. Az Averescu párt erdélyi tagjai is belátják, hogy a tisztviselők jelenlegi helyzete tarthatatlan és hajlandók arra, hogy ebben a kérdésben a nemzeti párttal együtt haladjanak. Politikai körök úgy tudják, hogy Ferdinánd király fogadni fogja a küldöttséget.

Megszűntek

a lőkősházai postai tárgyalások

A román-magyar postai tárgyalások, melyek a csomag- és pénzforgalom fölvétele ügyében folytak a két állam postaigazgatóságainak kiküldöttjei között Lőkősházán megszakadtak. A tárgyalások megszakitásának oka a magyar kiküldöttek magatartása volt, akik csak úgy voltak hajlandók a csomag- és pénzforgalom fölvétele ügyében végleges megállapodásokat létesíteni, ha Románia garantálja, hogy az ide beiktudott csomagokat ellenőrzés, szóval fölbontás nélkül továbbítják a címzettnek. A magyar posta a maga részéről szintén garantálta volna a csomagok érintetlen megérkezését a címzetthez. A román kiküldöttek ezt a föltételt nem fogadták el és így a tárgyalások megszakadtak. Ezzel ellentétben ma megindult az ajánlottlevél forgalom a két állam között. A Magyarországra küldött ajánlott levelek kézbesítési díja 4 lei. Az ajánlott levél forgalmat a timisoarai (temesvári) 2. számú postahivatal kücsérélő hivatala végzi. E leveleket a bucuresti-bécsi gyorsvonattal továbbítják.

A villamos vasut.

Még a múlt hónapban írtunk arról, hogy a villamosvasut kiépítésére pályázatot hirdet a város. Mivel a város a pályázatot még nem írta ki, munkatársunk a késedelem okáról kérdést intézett dr. Angel István polgármesterhez. Dr. Angel kijelentette, hogy a tanács megbizta Zádor Imre üzemigazgatót, hogy május elejéig készítse el a villamosvasut terveit és költségvetését és nyújtsa be azt a városi tanácshoz. A tervezet benyújtása után a tanács beható tárgyalás alá veszi azt s azután kiírja a pályázatot. A beérkezett pályázatok közül a legelőnyösebbet fogadja el a tanács. Ebben az esetben még az idén megkezdik a villamosvasut építését, ami remélhetőleg két-három éven belül teljes befejezést nyer. Az építés valószínűleg úgy fog végbe menni, hogy először a főúton készítik el és fejezik be a villamos építését, hogy azt azonnal átadhassák a forgalomnak és csak azután kerül a mellékutakra a sor.

Az adófizetés.

Ma érkezett haza Clujról (Kolozsvárról) Margineanu Titus miniszteri tanácsos pénzügyigazgató, ki résztvevő az új pénzügyi vezérigazgatóság tervezetéről folytatott értekezleten. Ezen az értekezleten Manaila most kinevezett pénzügyi vezérigazgató elnökölt, ki érdekes újításokat akar bevezetni az állam adózás terén. Tudvalevőleg eddig a községi közegek szedték az állami adót is. A jövőben az adó beszedését decentralizálni fogják, vagyis a felek ezentul nem tartoznak a központban eszközölni befizetéseiket, hanem azok eszközésére és az adó behajtására a vidék adóhivatalokat is felhatalmazzák. Az adókat ezentul nem a községi, hanem az állami közegek hajtják be és e célra az állam külön ugynevezett állami adóbehajtó hivatalokat fog létesíteni.

Ő Felsége Ferdinánd király a megértésről

(Széchenyi püspök eskütétele.)

Hivatalosan jelentik Bucurestiből: Széchenyi Miklós gróf váradai megyés püspök szombaton letette az esküt Ferdinánd király Ő Felsége előtt. Az eskütétel az akus nagy jelentőségének megfelelően díszes ünnepélyességgel ment végbe. Az eskütétel ideje szombaton délelőtt 12 órára volt kitűzve. Tizenegy óra után királyi fogat állott az érseki palota elé és gróf Széchenyi Miklós püspököt és Bréhm Lőrinc kanonokot a királyi palotába szállította. A királyi trónteremben folyt le az eskütételei ceremónia és pedig a következőképen: A trón baloldalán a Bucurestben lévő összes tábornokok állottak fel. A trón jobboldalán állottak Averescu miniszterelnök, Misu, a királyi ház minisztere, Goga Oktavián miniszter, gróf Széchenyi Miklós püspök és Bréhm Lőrinc kanonok. Pontosan 12 órakor belépett a trónterembe a király, helyet foglalt a trónon és nyomban megkezdődött az eskütétel. A román katóli egyház nyelvén, a latin nyelven fogalmazott esküimintát kezében tartva olvasta le róla gróf Széchenyi Miklós püspök az eskü szövegét. Azután német nyelven a püspök rövid beszédet intézett. A püspök beszédében biztosította a királyt arról, hogy becsületesszándéka papjaival hűvel, együtt, mint püspöknek és papnak is a békét, egyetértést hirdetni és munkálni. Ajánlja Ő Felsége kegyeibe s hathatós védelmébe a katóliikus intézményeket, amelyek egyszersmint magyar intézmények is, hűvel, akik a magyar lakosság egy részét képviselik. A püspök beszéde után a Felség szintén nem papirlapról olvasva, hanem szabadon válaszolt. Vála-

szában a legmeszebb menő támogatását ígerte. Bizik abban, mondta hogy a kölcsönösen mindkét részből megnyilvánuló jószándékot siker fogja koronázni és működésük a nép boldogulására fog vezetni. A beszéd után leszállott a király trónjáról és barátságosan kezét nyujtva a püspöknek üdvözölte őt. Pár percig elbeszélgetett a király gróf Széchenyi Miklóssal, aki azután dr. Bréhm Lőrincel elhagyta a tróntermet, a hol Nagy Károly református püspök jelent meg eskütételre a kíséretében levő egyházi tanácsosokkal. A református püspök mint hogy a kálvinista egyház hivatalos nyelve a magyar, magyar nyelven mondotta el az esküimintát. Ő Felsége az eskü után hosszabban elbeszélgetett a püspökkel.

A két püspök tiszteletére egy órakor dezsónét adott a király a palotában. Erre az alkalomra a királyné is bejött Cotroceniából, a hol most állandóan tartózkodni szokott és Mária hercegnővel megjelent a dezsónén, amelyen a királyi páron, a hercegnőn, a két püspökön és Bréhm Lőrinc kanonokon valanfint Nagy Károly püspökön és titkárán kívül jelen voltak Averescu miniszterelnök, Goga Octavian és Angelescu miniszterek. A királyné jobbán Averescu miniszterelnök, balján gróf Széchenyi Miklós püspök, a király jobbán Mária hercegnő, balján Nagy Károly református püspök foglalt helyet. A dezsóné egy óra hosszat tartott, azután a felséges pár még egy fél óráig elbeszélgetett vendégeivel, akik fél három órakor a király fogatain távoztak a palotából.

Fontos pénzügyi tanácskozások.

Cluj (Kolozsvár). Az újonnan kapcsolt területek pénzügyi adminisztrációja teljesen átalakult és a regatbéli sablonra átszerveztett. Maga a pénzügyi államtitkárság is a régi formájában megszünt és helyébe pénzügyi főigazgatóság lépett. Munteanu pénzügyi államtitkár figyelmeztette a kormányt azokra a káros következményekre, amelyeket a kiméletlen központosítás következtében az erdélyi és bánáti pénzügyi adminisztrációt felborulással fenyegetik, de illetékes helyen Munteanu komoly intelmeit nem vették tudomásul, amiért azonnal le is vonták a következményeket és beadta a lemondását. Lemondásával egyidejűleg Manaila pénzügyi delegátust neveztek ki vezérigazgatóvá, illetve generál director'-á.

Az új pénzügyi adminisztráció már kezdetét is vette. A tegnapi nap folyamán az új adminisztrátorok már jelentkeztek is szolgálatukra. De mielőtt a szolgálatukat megkezdték volna, a pénzügyi főigazgatóság tanácskozásra gyűlték egybe, hogy az új közigazgatás vezérével megbeszéljék. A tegnapi tanácskozás eredményeként máris megíratták, hogy a jövőben a városi adóhivatalok teljesen megszűnnek. E helyett egy regatbéli intézményt, az állami adóbeszedési intézményt honosítják meg. Természetesen a régi királyi adóhivatalok is átszerveződnek és szintén adóbeszedő hivatalok lesznek. Eddig Erdély és Bánát területén 38 állami adóhivatal volt, ezt a számot nem kevesebb mint nyolcoszázra egészítik ki. A napokban nevezik ki az új állásokra a tisztviselőket. A reszortban a tanácskozások tovább folynak és az új pénzügyi közigazgatás beszerzésének további részleteit beszélik meg.

Láz.

Írta: Plo Baroja.

Az ereim lüktetését fennit éreztem agyvelőmben; súlyos bágyadság és végtelen bosszúság fogott el.

Egyszerre csak sötét küszöbökön át kezdtem szaladni, keskeny folyosókon keresztül, amelyek fala összeszűkült lépteim hosszában és kiütöttem a szabadba.

Nyári alkony volt. Az árado testi nap villamos tüzeit a szikladt, kihevült földre szórta. A síkságon a vetés aranós fénye világolt, közöttte piros pipacsok, mint kiscsöppent vér. A sűrű gőzökkel terhelt levegő halkán zümmögött fülemben.

A mező néptelenül terült szét. A falai repedezett a mennyből hevétől s a föld nyugtalan, szorongó álmokat aludt. Hébe-hóba a déli szél tüzes lehellete csapott erre. Órlöngve kavargott a levegő pora és hamvaszürke színre mázolta a fákat, cserjéket és szőlőlökerteket. Lehunytam szemem.

Amikor újra felnyitottam, meg-hénultam a rémülettől. Az ég vörössé vált. A vetés és a szőlő

helyén kövek heverték s a repedésekben a dél szél ültette skrofulás, angolkóros kullónös-növények buriánoztak. Busan horgatták sápadt fejüket a földre. A hegy kiégett szikláinak körvonalai kintlódva tépték ki magukat a vérző ég tapasztó öleléséből.

És sehol, a hegy gerincén, a völgy szélén, a mélységek barlangjaiban... sehol, sehol semmi nesz... mindenütt némaság, siket némaság. És még sem lett nyugvást semmi a kimerült nap verbeborult szemétől a vöröslő ég alatt. A hegy árnyéka előre kuszott a síkon. Megijedtem és reszketni kezdtem. A sötétben még egy árnyék volt — egy ember árnyéka s az árnyék még az alkonytól is feketébb volt. Igén, ő volt. Megismertem, mert már találkoztam vele a többi lázas éjszakákon is... Ő volt — rám nézett és mosolygott. El akartam rejtőzni egy gigantikus növény mögé, hogy ne lásson. Egymásra néztünk és mosolyogtunk mind a ketten, de szvünk úgy döngött mellüregünkben, mint egy hatalmas kovács-pöröly. A férfi lassan közeledik hozzám és mindig rám nevet.

Nagy volt és fölséges domború homlokú... de a szeméből kialudt minden kifejezés. És az egész ember fekete volt, egészen fekete — csak arca szürkült, mint foszló olomparák.

Váratlanul éppen mögöttem, egy asszonyt vettem észre. Sárga foltos fehér ruhát viselt... Arca olyan volt, mint a sáfrány, orra piros s azon is sárga himlőhelyek mélyedtek... mintha viasz esőppent volna rá.

Minden oldalról különös emberek és borzalmas alakok másztak elő.

Egy vízkóros nő, akif a kórház hullakamrájában láttam utoljára, rám pillantott. Gömbölyű arca olyan sima volt, mint egy tambura.

Olykor mosolygott és düzzadt ujjával felém döfött. Sorban vonultak el hosszú, merev arcú férfiak, azután széles fejűek; az egyik csupa száj, a másik csupa fülvolt. Jött egy magános fej, amelyet a boncolásnál láttam, körülöttem röpöködött és zümmögött, mint egy méh. Ekkor egyszerre sötét gőzök fedték a láthatárt. Isten fekete ecsettel festette az eget. Az ében-holtzaton hall-

gatva vonaglottak a fénylő csillagok.

Beszélni akartam, hogy a szel temeket meggyőzzem kinyilatkoztatásuk döreségéről, de szavam elhalt anélkül, hogy magam is hallottam volna.

Egy fekete varangy, ragyogó csillaggal hátán, melabus szelid hangon énekelt.

Kusza hangok törtek fel a földről: a szél távolból üvöltöni kezdett és a fák magas csúcsáról rémitő zúgás hullott alá. A koponya, amely körülöttem táncolt, hosszán vonzott. Szája nyílásán át a mezőt láttam. Mögöttem az orkán növe-nőtt. Hatalmas mőzdönnyök száguldottak el melletttem, vágatva és süvöltve, a fülemben pedig óriás-kigvők fűtyültek.

— Lassanként elhalt a lárná. Szürke rájék bukkant fel szemem előtt... A fekete, méltóságteles ember és a koponya, amelyet a kórház boncoló-termében láttam, eltűntek, mintha csak a levegő itta volna fel őket.

És az ablak világos táblái mögül egy tavaszi nap halvány hajnala ébredt.

Irodalom és művészet.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Péntek: Mi ketten. (C.)

Szombat: Cigányszerelem. (A.)

Vasárnap d. u.: Tosca. Este: Cigányszerelem. (B.)

Hétfő: Romeo és Júlia. (C.) Mágory Mici vendégfellépésével.

Megszűnt az aradi kabaré

A Vadászúriban működő kabaré tegnap este játszott utoljára. Ma este már nem működött a jól szervezett társulat s az is bizonytalan, hogy mi lesz a kabaré további sorsa. Szó van arról, hogy a kabaré tagjai konzorcionális alapon vezetik tovább a kabarét, de ez még nem bizonyos. Az aradi kabaré a pénzügyi és gazdasági krízis áldozata. Az utóbbi időben esténként üres nézőtér előtt játszottak a kabaré tagjai s az igazgató alig győzte a ráfizetést. Hozzájárult a kabaré válságához az is, hogy a mai napon életbelépett a 12. százalékos vigalmi adó.

* Faust — vendéggel. Nagyszámú közönség előtt játszották tegnap Mephistó szerepét D'Arin, a kiváló operafékes. Egész más ördögöt vitt a színpadra, mint amilyent eddig láttunk. A simulékony sátn helyett az erős, mindenkit lenyűgöző Mephistót személyesítette a nagyszerű színjátzó, aki hatalmas hangjával is diabolikus erőt fejtett ki. A közönség lelkesen ünnepelte a művészt. Másik érdekessége volt még a tegnapi előadásnak, hogy a zenekart Csányi Mályás, az elsőrangú dirigens vezette. A zenekarba élet költözött a vaskezlő dirigens vezetése alatt s a kiváló muzsikusi dirigáló pálcájával nemcsak a zenekaron, hanem az egész együttesen uralkodott. A közönség lelkesen ünnepelte Csányi Mályást. Új volt Mártha szerepében Horváth Mici, aki kvalitásos színjátzó képességével és hajlékony, csengő hangjával bravurosán oldotta meg nehéz feladatát. Ladiszlav József Valentin áriáit sok érzéssel énekelte. A régiek közül Várady Margit, J. Halmos Mici és Ocskay Mihály elsőrangú produkáltak ugyancsak, mint játék tekintetében. (Ky.)

* Dr. Mezey hangversenye vasárnap, április 17-én d. u. fél öt órakor lesz a Kulturpalota nagytermében. Jegyek Deáknál.

* A Cigányszerelem a legfelkapottabb Lehár-operettek egyike, amelyet annak idején az összes operettszínházakon páratlanul óriási tetszés mellett mutattak be. Még emlékeztet az az idő, amikor Aradon is valóságos Cigányszerelem-láz uralkodott s most, hogy hosszas pihenés után feleleveníti a színtársulat, bizonyára ismét a színház legkedvesebb műsorárája lesz. A népszerű komponista híres operettjének reprimé szombatra, tűzte ki a színház igazgatósága és az előrelátható nagy sikerre való tekintettel vasárnap megismétlik azt.

* Megnyílt a szépművészeti szalon új helyiségében, az Ortutay-palotában. Szenczi-képek, szobrok, műtárgyak állandó kiállítása, vétele, eladása és bizományi árusítása.

* A vasárnap délutáni Tosca előadásával folytatja a színtársulat a tervezett délutáni sorozatos operaelőadásokat. Ezt a nagy operát is mérsékelt helyárak mellett kapja a közönség a leg gondosabb előadásban.

Negyven millió lei a bihari bauxit-telepekért

BUDAPEST. A Hitelbanknak és gróf Kornis Károly örökösének tulajdonában Biharmegyében nagyértékű bauxittelepek vannak, amelyek alumínium gyártására alkalmas bauxitot tartalmaznak. Egy román érdekesség meg akarja szerezni a híres bihari telepeket s legutóbb negyven millió leit kínált fel a Hitelbanknak a részvénytöbbségért. Mikor legutóbb báró Ullmann Adolf, a Hitelbank elnöke Bucurestiben járt a Hitelbank vállalatának ügyében, tisztázódott a bihari bauxittelepek sorsa is. Akkor megegyezés történt, hogy a részvények jelentékeny hányadát a román érdekesség kapja meg. Az egyezmény már létre is jött és azt április hónapban nyilvánosságra hozzák. A budapesti piac értesü-

lése szerint ezzel kapcsolatban a Hitelbank bizonyos visszafizetést tervez a részvényesek számára. A román konzorcium máris nagyszabású tervet dolgozott ki a bihari telepek hasznosítására és elhatározta, hogy ezzel kapcsolatban két gyártelepet létesít. Az alumínium gyártásához szükséges timföldet úgy fogják előállítani, hogy erre a célra az erdélyi földgáztelepeken nagyarányú gyártelepet létesítenek. A timföld feldolgozása céljából pedig Krassómegyében a Rimare víz-esésének kihasználásával alumínium gyárat alapítanak. Egyébként a bihari bauxittelepek most korlátozott üzemmellel dolgoznak és az alumínium ércet Svájcba és Németországba szállítják.

Egy milliomos család borzalmas éjszakája.

(Narkóziással vallató álarcos banditák.)

BUCURESTI. Világvárosias rablókaland hírének közlik a bucaresti lapok. Kisenevben egy álarcos banda abszolút modern al-lürökkel rabolta ki Kisenev leg-gazdagabb kereskedőjét. Április harmadikán este nyolc órakor B. Ghelmann milliomos nagykereskedő házába, amely egy teljesen különálló palota s csupán a hatalmas üzlethelyiséget és a kereskedő lakását foglalja magába, — az udvarra vezető kapun egy tizenhat tagú társaság tódult be. A házmester, amikor kaput nyitott, ijedten vette észre, hogy a társaság minden tagján álarc van s a legtöbbnek fegyver van a kezében. De mire bármit tehetett volna, már két alak karonfogta és sietve a pincébe cipelte. A kapukulcsot elvették tőle, a kaput bezárták, a cselédséget megkötözték s örököt állítottak fel. Aztán elindultak az udvaron át a lakásba. A lakás melletti irodahe-lyiségben még világos volt és egy Miron nevű tisztviselő felöltöben utrakészen állott az irodában. Mikor a társaság belépett. A banda vezetője röviden csak eny-nyit mondott:

— Fáradjon át velünk a lakásba, mert Ghelman urral volna néhány szavunk.

— De uraim — szolt megret-tenve a tisztviselő — Ghelman ur most érkezik haza Calarasiból s éppen célbe készültem az állomásra.

— Majd hazatalál ő egyedül is. Tessék csak velünk jönni.

Ezután a társaság bevonult Ghelmanék lakásába. Ghelmanné kis fiával együtt ült a szalonban, mikor az álarcos banditák a halál-sápadt tisztviselővel beléptek. Az asszony majd elájult a rémü-lettől, csak a kis fiu maradt nyugodt: mosolyogva bámult a tár-saságra. Azt hitte, farsangi álar-cosok érkeztek. A banditák ve-zére közölte az asszonnyal, hogy nem kell semmitől se félnie, csak adja át a kasszakulcsot.

— A férjem magához vette — volt a válasz.

— Akkor megvárjuk Ghelman urat, átvesszük tőle a kasszában levő pénzt, aztán eltávozzunk.

Egy negyedórai kínos várako-zás után csakugyan megérkezett

Ghelman. Az egyik briganti nyi-tott neki ajtót s már a kapunál kérte tőle a kasszakulcsot. Ghel-man első zavarában azt mondta, hogy a kulcsot itthon hagyta. Mi-kor Ghelman belépett a lakásba, átlátta a helyzetet. Gyorsan kor-rigálta előbbi kijelentését s kö-zölte, hogy üzlettársánál marad-tak a kulcsok, aki másnap érke-zik csak Calarasiból. A rablóve-zér erre így szolt:

— Akkor legnagyobb sajnála-tonra, kénytelen vagyok erőszak-hoz nyulni.

Kiadta a parancsot, hogy a technikusok törjék fel a kasszát. Alapos, de eredménytelen munka következett. Nem sikerült a kasz-szát feltörni. Ghelman hiába erő-sítgette, hogy a pénztárban leg-feljebb néhány száz lei van, a bandafőnök elrendelte a vallatást. A kis fiut kivették a szobából. Ghelmannét lefektették a divány-ra s egyik bandita egy kis üveg-csével odaállt Ghelmanné fejéhez, aztán így szolt:

— Asszonyom, medikus tár-sunk étert fog csepegtetni az ön arcába, de ha elalvása előtt nem jutna eszébe, hogy hol van a kasz szakulcs, úgy felébredésekor a férjét már nem találja életben.

A rablóvezér intett s a formá-lis narkotizálás megkezdődött. Tizenegyig olvasott az altatást végző haramia, amikor az ass-zony szaggatottan nyögte:

— A hálószoba szekrényben van a ridikülöm... abban van a kulcs.

— Elég.

Az asszony arcára hidegvizes kendőt borítottak, hogy az éter hatása elmúljon. A kulcs csak-ugyan a ridikülben volt. A kasszá-ban csak 600 lei készpénzt talál-tak. De újabb szorgos kutatás után az egyik titkos treszorból előkerültek a százezreket érő ék-szerek. Ezt szépen bepakolták, a 600 leit szétosztották a cselédség között, aztán bocsánatkérések kö-zött elindultak. De a vezér még megjegyezte:

— Kérem Ghelman ur a felje-lentést holnap reggel 9 óra előtt ne tegye meg, mert az a kis fia életébe kerülhet.

— Ugy-e asszonyom ráveszi erre az urát? ...

Ghelman tényleg csak másnap reggel 9 után tette meg a feljelen-tést.

LEGUJABB.

Lemondott a magyar kormány

Budapest. A Teleki kormány be adta lemondását, amit Horthy Miklós kormányzó elfogadott. A kormány lemondás azért történt, mert a kibontakozásnál áthidalhatatlan nehézségek támadtak. Miniszterelnökké gróf Bethlen Ist-vánt szemelték ki, akít a kormányzó hosszú kihallgatáson fogadott. Gróf Andrássy Gyula a keresztény-pártban bejelentette, hogy gróf Bethlen István megkérdezte tőle, vajjon számíthat-e a párt tá-mogatására. Andrássy azt vála-szolta Bethlennek, hogy ő a maga részéről támogatni fogja minisz-terelnökséget, de a párt magatar-tásáról előbb tájékozódni fog. Gróf Teleki Pál környezetében a válság okát tisztán belpolitikai nehézségekkel indokolják. Nagy-atádi Szabó István kijelentette tu-dósítónk előtt, hogy gróf Teleki Pál miniszterelnök lemondott és távozni is fog helyéről.

A szállítási autovállalat Aradon.

A CFR. bucarestii vezérigaz-gatósága elhatározta, hogy a jö-vőben az ország több városában teherszállítási autovállalatot lé-tesít. A teherszállítási vállalatot és az ahhoz szükséges áruüva-rozási engedélyt a következő vá-rosokban minden szállítási vállalat megkaphatja: Bucurestiben, Brailában, Kisenevben, Cserno-vitzban, Crajovában, Galacban, Jassyban, Constanzában, Ploest-ben, Oradeamaren (Nagyváradon) Sibiuban (Nagyszebenben), Clu-join (Kolozsvárott), Brasovban (Brassóban), Timisoaran (Temes váron) és Aradon. A teherszálli-tási autovállalat a CFR. vonalain szállított teherárut, a vasuti állo-mások raktáraiból rendeltetési helyére szállítja a város terüle-tén és a vasuti vonallal nem ren-delkező vidéki községekbe is. A távirati értesítés, amely a bucu-restii vezérigazgatóságtól, ma ér-kezett meg az aradi üzletvezet-séghez, a teherautovállalat szál-lítási díjszabályzatáról is említést tesz. Az értesítés szerint a vállalat háromféle árszabályzat szer-int továbbíthat árut: gyorsáru-ként, teherárúként és speciális-harmadosztályú áruként. A teher-szállítási autovállalatnak értesü-lésünk szerint más hatásköre s lesz. A vállalat ugyanis az áru-fuvarozási engedély megszerzése vel egyszermind áru feladási és árukezelési jogkörrel is rendelke-zni fog. A vállalatok felállítása után eszerint nemcsak a vasutak, hanem a teherszállítási vállalatok is elfogadhatják az áru feladását a CFR. vonalaira. A CFR. köz-pontja a kerületi vasutigazgató-ság útján most pályázatot hirdet a teherauto vállalatok létesítése vé-ggett.

HIREK.

Nyugdíj 1 : 1 arányban.

(A városi nyugdíjasok kérelme.)

Ma délelőtt *Varjassy Lajos* nyugalmazott polgármester, *Kádas Kálmán* nyugalmazott városi főjegyző és *Vlajkovits Pál* nyugalmazott városi pénztári ellenőr a városi nyugdíjasok nevében felkeresték dr. *Angel István* polgármestert és kérték, hogy nyugdíjaikat 1:1 arányban állapítsák meg. A küldöttség tagjai hivatkoztak a nehéz megélhetési viszonyokra és arra, hogy az állam is 1:1 arányban fizeti a nyugdíjasokat, a város pedig a tisztviselők fizetésében is az állam szerint igazodik. Dr. *Angel* kijelentette munkatársunk előtt, hogy a küldöttség kérését a tanács elé viszi és tőle telhetőleg kedvezően intézi el, mert meggyőződött arról, hogy a nyugdíjak 1:2 arányban olyan csekély összeget tesznek ki, hogy az nem elég a létfenntartáshoz. Lehetőleg úgy intézkedik, hogy a felemelt nyugdíjak már szerepeljenek a most tárgyalás alatt levő köz költségvetésben, hogy a jövő héten összeülő hármass bizottságnak módjában legyen a városi nyugdíjasok jogos kérését teljesíteni. Ez annál is inkább teljesíthető, mert a városi nyugdíjasok még nem részesültek semmiféle kedvezményben a város részéről.

— **Románia jegyzéke Bulgáriához.** Bucuresti. A kormány arra való tekintettel, hogy a Dobrudzsában bolgár komitácák állandó támadásokkal veszélyeztetik a határmenti lakosok életét és vagyonát, jegyzéket intézett a bolgár kormányhoz, hogy amennyiben nem tesz intézkedéseket az állapotok megszüntetésére, úgy Románia kénytelen lesz a legszigorúbb rendszabályokhoz nyulni.

— **A prefektus Bucuresztiben.** Radu Pancu prefektust táviratilag Bucuresztibe hívták. A prefektus ma délután utazott Bucuresztibe.

— **Új vámörtség Magyarországon.** Budapest. Magyarország új vámörtsége áprilisban megkezdji működését. Az új vámörtség katonai szervezet lesz, amelynek tagjai tényleges tiszték és tovább szolgálo állisztek lesznek.

— **Az antant semleges marad a görög-török háboruban.** London. Az angol képviselőházban Lloyd-George miniszterelnök egy interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy sem Anglia, sem a szövetségesek nem avatkoznak a görög-török konfliktusba, mert úgy Görögország, mint Törökország független államok.

— **Pénztárvizsgálat.** Dr. Robu János főpolgármester ma tartotta meg a negyedévi városi pénztárvizsgálatot és kijelentette munkatársunknak, hogy minden a legnagyobb rendben talált.

— **Sixtus herceget kiutasították Svájcól.** Bern. Sixtus herceget, Zita exkirálynő fivérét, aki nagy szerepet játszott Károly exkirály puccskíséretében, a svájci szövetségtanács kiutasította Svájc területéről. A herceg már el is hagyta Svájcot és Marokkóba utazott.

— **Megszűnt Magyarországon az internálás.** Budapest. Tomcsányi Pál magyar belügyminiszter a nemzetgyűlés pénzügyi bizottságában jelentést tett arról, hogy az internálásokat fokozatosan meg fogják szüntetni.

— **Eső.** Az Arad környékbeli termőföldek szomorú állapotban vannak a nagy szárazság miatt. Ha rövidesen nem köszönt be nagyobb, áldást hozó eső, a tanyákon levő kutak, amelyek a szárazság esetén alkalmasak a kertivegetetés öntözésére, teljesen kiszáradnak. A nagy szárazság különösen ártalmas a fű- és takarmányfélékre, amelyek sárgultak, szomjuságtól tikkadtan dőlnek a megrepedezett földre. A gazdák reménykedve vizsgálják az égboltozatot és várják a megváltást hozó esőt.

— **Nagy földcsuszamlás Nápolynál.** Páris. Azok a hatalmas esőzések, amelyek az utolsó héten Olaszország legnagyobb részén voltak, Nápoly közelében hatalmas földcsuszamlást idéztek elő. A földcsuszamlás következtében két község teljesen elpusztult. A lakosoknak menekülniök kellett.

— **Ki készíthet gyógyszert?** Az arad-megyei orvosi hivatalhoz ma értesítés jött, amely a városi és a megyei gyógyszerlárok laboránsainak a működését szorítja meg. A rendelet szerint ugyanis a jövőben a gyógyszerlároknál alkalmazott technikus személyzetnek (laboránsoknak és a többi gyógyszerészeti kisegítőknél) semminemű gyógyszer előállítását, recepteket kiszolgálni és a gyógyszer expedícióját végezni, nem szabad. A rendelkezés szigorú pontozatai szerinti laboránsnak a jövőben tiltva van az orvossághoz nyulni. A rendelkezést a legszigorúban ellenőrzik.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi hadirokkantak, árvák és özvegyek állami hivatala (Mária királyné-körút 2.) az összes hadirokkantak, árvák és özvegyek nevében is a legmelegebb köszönetét fejezi ki azon adományokért, melyeket az alább megnevezettek voltak szívesek hivatalomhoz belizelni: Görkel rom. aradi püspök P. S. S. Joan Pap 100 lei, Damacus Dreschmidt 20 lei. Egyben van szerencsénk tisztelettel kérni a jószívű közönséget, hogy tekintettel a nemes célra, szíveskedjenek követni ezen adakozók nemes példáját, áldozván mindenki tehetségéhez képest a hadirokkantak, árvák és özvegyek javára, a kik segélyért folyamodnak. A segély, illetve az anyagi támogatás megadására való felhívásra a jobb módú magánszemélyekhez is hivatalunk felsőbb rendelkezés folytán utasítva van. Ezen felsőbb hatósági körrendeletnek mindnyájan eleget kell hogy tegyünk a lehető legrövidebb idő alatt. Ugy az állam, mint a munkaképtelen rokkantak érdekében, a kik feláldozták magukat az országért és az egész népert és akik csakis a mi közös támogatásunk révén biztosíthatják a mai szomorú, agyongyötört életük jövőjét, kérjük ismételt felhívásunk teljesítését. Erkölcsi kötelesség, hogy Hőseinkért mindnyájan — nemzeti különbség nélkül — áldozzunk. Aradi J. O. V. nemzeti hivatal.

— **Az Ébredő Magyarok új elnöke — egy Habsburg főherceg.** Bécs. Budapesti híradás szerint az Ébredő Magyarok Egyesülete Szmeccsányi György helyébe Habsburg Albert főherceget választotta meg elnökké. Albert főherceg fia Frigyes főhercegnek és nevét többször emlegették a szabad-királyválasztók neveivel együtt.

— **Segítség a husinség ellen.** A gáji juhtartó gazdák ma felkeresték dr. Robu János főpolgármestert és arra kérték, hogy a tenyésztésre alkalmatlan tarka nöstényjuhok levágatását engedélyezze. Dr. Robu főpolgármester erre vonatkozó-

lag kijelentette munkatársunknak, hogy kikéri a városi főállatorvos véleményét és hogyha a tarka juhok tényleg nem alkalmasak a tenyésztésre, egy miniszteri rendelet értelmében megengedhető a vágatása. Ezáltal rövidesen segítenek az aradi husinségen, ami nagy befolyással lesz a husarak kialakulására is.

— **A városházi óra.** Egy vidékről bejött tájékoztatás halandó a városházi toronyóra szerint osztja be idejét, csodálkozva tapasztalja, hogy Aradon körülbelül két órával később van dél, mint például Pécskán. Ez asztromómiai szempontból megbecsülhető volna, ha Pécska egynehány ezer kilométernyire volna tőlünk nyugatra. Az igaz, hogy Pécska nyugatra van, de alig néhány kilométernyire Aradtól. Tehát a vidéki tájékoztatás ne haragudjék, ha például lekéselt a vonatról, ne haragudjék az asztromómokra, sem a pécskai órákra, mert csak a városházi toronyóra a hibás.

— **A gyermekgyilkos anya.** Szolnok. Az annakidején nagy port felvert gyermekgyilkosság tettese, Tató Imréné Ludvaievölég meggyilkolta négy és fél éves Jusztina nevű leányát és gyermekét zsákba kötözve, a szolnoki pályaudvar egyik teherkocsijában elrejtette. A nyomozás során az a gyanu merült fel, hogy a könnyelmű 25 éves asszony a nagyobbik leányát is meg akarta ölni, de a borzalmas tettől megborzadt.

— **Börtönre ítél milliomos.** Frankfurt. Egy Friedrich nevű 20 éves ezüstcsempész, aki évekkal ezelőtt még kopott zsákokkal kereskedett, de ma már két és fél millió ezüstmárkájá, 11 és háromnegyed millió márka betéje van a bankoknál, csempészés miatt a bíróság elé került. A büntető bíróság a 20 éves multimilliomost egy évi börtönre és 300.000 márka pénzbüntetésre, továbbá 500 ezer ezüst márka elkobzására ítélte.

— **Móricza csal.** A marosújvári vasúti pályaudvaron felszállott a személyvonatra Klein Móricza 8 éves gyermek, aki jegy nélkül nagy körutazást tett meg a vonaton, míg végre Aradra érkezett. A kalauz itt konstataálta, hogy a gyermek jegy nélkül tette meg az utat és áladta a rendőrségnek. A rendőrség értesítette az esetről a gyermek szüleit, akik átvehetik a rendőrség bünygyi osztályán a fiút.

— **A rikkancs több millió öröksége.** Szeged. A napokban itt elhunyt a külön szokásairól ismert Breznicek Károly nyugalmazott ezredes. Halála után kiderült, hogy több millió korona vagyon maradt utána. A nagy vagyont Breznicek Imre rikkancs öröklő, aki unokaöccse volt az ezredesnek. Az ezredes azonban megtagadta a rokonságot, mert a fiu az ő akarata ellenére egy szegény vak leányt vett feleségül. A szerencsés rikkancs kijelentette, hogy továbbra is megmarad mesterségénél.

— **Cicero villáját megtalálták.** Róma. A Colle dela Finestran megtalálták Cicero villájának romjait. Ehhez a hirdáshoz a Vossische Zeitung a következő megjegyzést fűzi: A távirat szövegezéséből nagyon nehéz annak valódiságát megállapítani. Minthogy Ciceronak Róma mellett nem volt villája, csak az írásából és leveleiből ismert, a mai Frascati mellett levő Tusculumról lehet szó. Mindeddig az archeológusok minden fáradozása hiábavaionak bizonyult, hogy Cicero Tusculumának helyét a mai Frascati környékén megállapítsák.

— **Lakás-kiutalás.** A lakáshivatal a következőknek utalt ki két- és háromszobás lakásokat: Keiser Ede, Fölthly Zoltán, Drincu János, Butáriu Gyula, Filiman János, Tassy Mariska és Stanca Herman. Mindezeket felhívja a lakáshivatal, hogy jelentkezzenek lakásigazolványaikért.

— **Tűz. Bucuresti.** Az Ilfor megyében levő Aprozi községben tegnap délután egy asszony vasalójából kipaltant szikra a nagy szélviharbán meggyújtott egy házat. Minthogy a közvetlen egymás mellett épült házak szalmával voltak fedve, a tűz a kigyuladt házról az egész utcáorra elterjedt.

A szegedi magyar kormány pénzügyei.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés pénzügyi bizottságának ülésén Hegedűs Loránd pénzügyminiszter kijelentette, hogy a Károlyi-korszakban több milliárd koronát költöttek el olyan kiadásokra, amelyekre törvényes meghatalmazás nem volt. Jelentést terjeszt a pénzügyi bizottság a nemzetgyűlés elé a szegedi volt magyar kormány pénzügyeiről is. A jelentés kiemeli, hogy a volt szegedi magyar kormány 50 millió koronát költött el.

A bucaresti szinodus megnyitása.

Bucuresti. A bucaresti szent Szinodus tavaszi ülészakát tegnap nyitották meg a szinodus palotájában. A szinodus ünnepélyes ülésének megnyitása előtt Te Deum volt az Antim székesegyházban, a melyet Platon Ciosu érsek celebrált a székesegyház papságának assisztálása mellett. A Te Deumon Ferdinánd király Ő Felsege képviselében megjelent Angelescu tábornok főhadsegéd, a kormány részéről pedig Goga Octavian kultuszminiszter. Maga a miniszter szintén assisztált az istentiszteleten Arghirescu vallásügyi államtitkárral együtt, aki különben a Szinodusnak is tagja. Az istentisztelet után a Szinodus tagjai átvonultak a püspökök palotájába, ahol megkezdődött az ülés. Goga Octavian miniszter felolvasta Ferdinánd király Ő Felsege decretumát, mely elrendeli a szent Szinodus tavaszi ülészakájának megkezdését. Ezután Cristea elfoglalta az elnöki széket, a Szinodus ülését megnyitotta emelkedett hangu beszéd kíséretében, majd áttértek a tárgysorozat első ügyeinek tárgyalására.

Károly exkirály Spanyolországba megy.

BERN. A svájci szövetségtanács tudatta Károly exkirállyal, hogy kívánatos volna, ha tartózkodási helyét Svájcban kívül választaná meg és ha hat héten belül elhagyná Svájc területét. Ezzel a hirdással összefügg a spanyol kormány felhivatalos lapjának az a hirdása, hogy Horthy Miklós magyar kormányzó diplomáciai úton fordult a spanyol kormányhoz és kérdést intézett, van-e akadály annak, hogy az exkirály, miután budapesti utja nem sikerült és ha Svájc megtagadná a tartózkodást, Spanyolországba utazhassék, hogy ott telepedjék. A spanyol kormány közölte a magyar külügyminiszteriummal, hogy Károly exkirály spanyolországi letelepedésének nincs akadály. Kiköti azonban a spanyol kormány, hogy a magyar exkirálynak epanyolországi tartózkodása alatt le kell mondania minden propagandáról.

Bécs gyermekei éheznek...

A Matin bécsi kurtizást közli. Elmondja, hogy az osztrák főváros borzalmas nyomora ellenére az Opera házában nagyszerű előadásokat rendeznek. Nemrég egy amerikai nő gratulált az Operaház igazgatójának és csodálkozását fejezte ki a pompás kiállítás felett. Az igazgató ezeket mondta az amerikai hölgynek:

— Színházam lemtartói azok a fiatal gyorsirónok, akiket a jövőteli bizottság alkalmazott. Ezek minden este megtöltik a földszintet.

A Matin megjegyzi, hogy ezek a hölgyek negyvenezer korona évi fizetést kapnak, kétszer annyit, mint az osztrák kancellár. A jövőteli bizottság három ezer személyt foglalkoztat, s az osztrák költségvetést két milliárddal terheli meg. Az osztrák főváros Operaházában luxuriózus kiállításban kerülnek színpadra a darabok, ez alatt Bécs gyermekei éheznek és sötétvén várnak segítséget Amerikából és a jászvü külföldről.

Nem lesz veszélyes az üstökös.

Kalocsai Angherm Tivadar jezsuita atya, a kalocsai Haynald-observatorium igazgatója a Pons Winnecke féle üstökösről, amely júniusban állítólag összeitkőzik a földdel. A következőket mondotta: A Pons Winnecke féle üstökös azért keltett különös érdeklődést a természettudósok között, mert felfedezése óta pályaelemei lényegesen megváltoztak. Ezeket a változásokat leginkább Jupiter által okozott háborgatások idézték elő. 1819-ben az üstökösnek a naptól való távolsága a napközben (Perihelion) 0;77 földtávolság volt, azóta ez a távolság folyton nagyobbodott s most már a föld távolságával egyenlő, vagy valamivel nagyobb. Mikor 1916-ban egészen váratlanul nagyobb csillaghullás volt, ezzel az üstökösrel hozták kapcsolatba. Június havában ér az üstökös a földhöz legközelebb. Utolsó keringése alatt igen közel jár a Jupiterhez, az ebből származó változások azonban még nincsenek kiszámítva. Minthogy keringési ideje csaknem egyenlő a Jupiter félkeringési idejével, valószínű, hogy a Jupiter által okozott háborgatások ugyanolyan nagyságúak, mint a két megelőző keringése alkalmával. Ezt a feltevést véve alapul azt találjuk, hogy az üstökös 25-c körül érkezik a napközbe és körülbelül 4 nappal később halad át leszálló csomópontján. A föld június 28-án megy át ugyanezen a csomóponton. Az üstökös, amely csak nagy távcsóval lesz látható, már a közeli napokban a megfigyelés körébe kerül. *Katasztrófától nem kell tartani*, mert júniusban a földha át is halad az üstökös csóváján s há a légkörünk azt szorítja is, legfeljebb csak nagyobb csillaghullást idéz elő.

Ján s há a légkörünk azt szorítja is, legfeljebb csak nagyobb csillaghullást idéz elő.

Közgazdaság.

Zürich: a leu a tőzsdén legyőzte a márkát.

(A dollár kurzusa folyton osik.)

A ma érkezett tőzsdéjelentések feltűnést keltő adatokat tartalmaznak a leu kurzusának a zürichi valutatőzsdén való folytonos emelkedéséről. Már tegnapi jelentésünkben rámutattunk arra, hogy a leu Zürichben a vele majdnem mindig egy nivón álló szokott száznál több ponttal elhagyta. Ma pedig az a jelentés érkezik, hogy a zürichi tőzsde megnyitásán a leu már 960-ra emelkedett, míg a márka megtartotta a 935-ös nívót. A tőzsde zárásakor a leu árfolyama hirtelen felszökött 1000-ra, míg a márka a nyitáskor elört kurzusánál is 25 ponttal süllyedt. A leu hirtelen emelkedése nemcsak Zürichben, hanem Párisban is észlelhető, mert itt is majdnem két és fél ponttal győzte le a márkát, amely pedig azelőtt sokkal magasabb színvonalon állt. A márka Buourestiben is süllyed s így természetesen az aradi piacon szintén zuhan. A leu kurzusának emelkedésével szemben a dollár árfolyama egyre esik. Tegnapi Buourestiben és Aradon egy dollárért 61—62 leut fizettek, de a kínálat oly nagy, s ezzel szemben a vételkezdő oly minimális, hogy matematikai pontossággal be kellett következni a további zuhanásnak. Mai jelentéseink a következők:

Páris, szikratávirat április 18. Leu 24.40, márka 22.75, dollár 18.92. — Buouresti, április 18. Márka 0.95, dollár 52, magyar korona 0.28 és fél. — Arad, április 14. Dollár 53, márka 1, magyar korona 0.24. — Budapest, április 18. Tőzsdényitás: Napoleon arany 840, dollár 265, frank 250, márka 448, osztrák korona 16—48, leu 440—448, szokol 398—397. Tőzsdézárlat: Dollár 270—260, francia frank 2175—2226, lengyel márka 455—436, márka 445—455, osztrák korona 46 és fél, leu 470—490, szokol 385—475, koronadinár 1065—1085. Zürich, április 18. Tőzsdényitás: Berlin 985, Newyork 576, Milano 2680, Prága 800, Budapest 217 és fél, Zágráb 410, Buouresti 960, Varsó 70, Bécs 175, lebellyegzett osztrák korona 100. Tőzsdézárlat: Berlin 982 és fél, Newyork 577 és fél, Budapest 215, Zágráb 410, Buouresti 1000, Bécs 175, osztrák lebellyegzett korona 85.

— Magyarországon szabad lesz a gabonaforgalom. Budapest. Nagy atádi Szabó István földmívelésügyi miniszter kijelentette tudósítónk előtt, hogy április 21-én szabad lesz a gabonaforgalom. Kijelentette továbbá azt is, hogy

életbeléptetik a gyufaadót, amely egy osomag gyufa után 20—30 fillér lesz.

— Olcsó cukor. Buouresti. A Vittorol jelenti, hogy Constanzában 600 vaagon cukor van elraktározva, amelynek kilóját nagyban 5 leiért ajánlják.

— Lengyel bankok nem fogadják el a lengyel márkát. Lipose. A lengyel márka iránt eddig sem voltak valami nagy bizalommal a világbörzék, s ennek tudható be, hogy a kátovitzai Ludowa Bank közölte feleivel, hogy tőle függetlenül okokból nem fogadják el lengyel márkában való befizetéseket. A glewizti Népbank már hetek óta visszautasítja a lengyel márkát.

Szabó Dezső pöre.

BUDAPEST. Szabó Dezső író a proletárdiktatura alatt a tanácskormánytól nagyobb pénzeszeget vett fel munkáért, amelyek később a Táltos-könyvkiadó cégnél jelentek meg. Péntekre tűzték ki a tárgyalást, amelyen a magyar kincstár Szabót az illeték telenül felvett összegek visszatérítésére akarta kötelezni. A felszámoló tanács Szabót többször felszólította a felvett összeg visszafizetésére, de Szabó nem reflektált a felszólításra, hanem 1920-ban átengedte mindkét művét kiadás végett a Táltosnak. A felszámoló bizottság összesen 41,823 koronát követel vissza Szabótól. Kiderült, hogy Szabó kétszer kapott ugyanazon munkáért honoráriumot, ami teljesen abszurdum. A bíróság elhatározta, hogy Szabó Dezsőt kihallgatja és a tárgyalást június 2-ra halasztotta.

Miért drága a cipő?

(Nem lett olcsóbb a bőr. — A cipészalkalmazottak 50 százalékos fizetésemelést kérnek.)

Allandóan és több oldalról hallottunk panaszokat a cipők mai lehetetlenül magas árai miatt. Mindenki azt mondja, hogy most, a mikor a nyerstermények, a bőrárak határozott áresést mutatnak, indokolatlan az, hogy a cipészes terek folyton csak magasabb és magasabb árért készítenek cipőket. Bőriparban általában 20—30 százalékos áreséről beszéltek, a mely differencia azonban a cipőiparban egyáltalában nem volt feltehető. Ma felkerestük Arad egyik legnagyobb bőrkereskedőjét, aki a nagy cipődrágaságról és annak okairól a következőket mondotta:

— Nem igaz az a hír, hogy a bőr most tavasz óta feltűnően olcsóbb lett volna. A bőriparban észlelhető volt ugyan némi áresés, de ezek csak a belföldi termékekre redukálódtak, amennyiben a külföldi bőrhöz a jelenlegi magas valutadifferenciák folytán csak

nagy áldozatok árán tudunk hozzájutni. A barna box, a lakk, a finomabb sevró pedig egyáltalában nem lett olcsóbb s így tulajdonképpen csak a box-bőr és a közepes minőségű felső-bőr árai mentek némileg vissza. Ezzel szemben azonban a cipők magas árának egy másik fontos oka is van, a mely feltétlenül hatósági beavatkozást igényel, mert ellenkező esetben a cipőárak még a mostaniaknál is magasabbak lennének. A cipész munkások ugyanis állandó követeléseikkel hihetetlenül nagy munkabért értek el, amely a börtérmekek részleges áresését teljesen felemészttette. A cipész munkások azonban még mindig mincseinek megelégedve munkabéréikkel és azzal fenyegetődnek, hogyha a pünkösdi ünnepek előtt nem kapnak 50 százalékos fizetésemelést, az ünnepek után leteszik a munkát. Érdekes különben, hogy a cipő kisiparban, ahol a strapacipőket és a bakancsokat a cipész mesterek kizárólag maguk készítik, teljes 30—40 százalékos olcsóbbodás állott be.

MOZI.

A mozgóképszínházak műsora. Április 15-én az Apollóban: Milliók a kofferben. Bűnügyi dráma. IV. rész. — Az Urániában: A tébolyda titka. Dráma.

„Milliók a kofferben” IV. — az Apollóban. Néhány napi megszakítás után pénteken az Apolló színház tovább folytatja a Milliók a kofferben című páratlanul nagyszabású amerikai bűnügyi dráma bemutatóját. Az első három rész a közönség legnagyobb tetszésével láthatott s a nézőtér állandó zsúfoltsága bizonyította azt a nagy érdeklődést, amit ez a szenzációs film tudott felébresztelni a mozi publikuma körében. A negyedik rész, melyet, mint említettünk, péntektől kezdve vetíti az Apolló, még az előbbi fejezeteknél is érdekfeszítőbb, mert ebben teljes izgalmaságában bontakozik ki a lebilincselő cselekmény. A veszedelmes gonoszlevél-ársaság feje, Harley haláláról már tud a közönség. Most a banda új vezére irányítja a sötét aknamunkát, amely bármily zseniálisan is van kiterelve, meglőrök a lábától eltejt tudós unokahugának, Jessy nek és hűséges segítőtársának éberségén és csak egy időre, mert szövetségese kiszabadítja őt veszélyes helyzetéből. Az izgalmas jelenetek, zseniális trükkök és vakmerő hajsza láncolata a dráma negyedik fejezete, amelynek kiállításáról külön elismeréssel kell szólnunk.

A tébolyda titka — az Urániában. A tavaszi filmpiac egyik legszenzációsabb filmjét szerezte meg bemutatásra az Uránia színház. A tébolyda titka a címe a kimagasló filmnek, amely Xavier Montepin széles körben ismert és nagy sikert aratott hasonló című regénye nyomán készült. Sejtelmes bűnök szövvényes utjain vezet végig a regényes drámai film, amely tökéletesen adja vissza a szenzációs regény idegcsiztő érdekességét. A filmgár nagy apparátussal állította elő ezt a pompás filmet, amely kétségtelenül a szezon egyik legértékesebb filmalkotása. Az Uránia színház péntektől kezdve mutatja be a Tébolyda titkát.

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa.

Levelezés.

FELTÉTLENŰL lakással rendelkező kimondott díszot urinó barátságát keresem, anyagilag támogatnám. Leveleket: „Nem érdemes nyomorogni” jellegűre a kiadóba. 1572

Alkalmazás.

SZEPIRASU leány önálló teendők végzésére felvétetik. Cim: Wallinger hirdetőjében. 10756

BEJARO FÓZONÓ urinához ajánkozik. Cim a kiadóban. 1569

ENERGISCHE Deutsche, die im Nähen und Hauslichen mithilft, wird zu 2 Knaben aufgenommen. Adresse Wallinger Büro. 10757

TIZ EVI gyakorlattal bíró, nős kocsi-kenőcs gyártáshoz is értő láda készítő állást keres. Cim a kiadóban. 1374

EGY gyermek mellé idősebb nő felvétetik. Cim: Reisz, Széll-utca 9. 1550

Lakás

BUTOROZOTT SZOBA kiadó Strada Cosbuc (Wesselényi-utca) 20a) 1570

Vétel és eladás.

ÖT KILOGRAMMOS tányéros mérleget keresek megvételre Str. N. Oncu (Schweid József-utca) 9. 1571

EGYSZOBAS lakberendezés eladó átadható lakással. Cim: Wallinger hirdetőjében. 10756

VEGYES és textilüzlet berendezés eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10756

EBÉDLŐ fekete füstölt tölgy, teljesen új, elköltözés végett eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10756

REPATRIÁLTAKNAK aras podgyász koferek olcsón eladók. Bővebbet „Kelet” hírlapirodában Str. Alexandri (Salacz-utca) 1. szám. 10892

KLADO néző, ebédlő, íróasztal, könyveszekrény, nagyszőnyeg, két fekete kosztüm. Str. Dr. Romul Velioiu (Lipót-utca) 18. sz. 1070

BUTOR. Ebédlő és hálószobák olcsó árban kaphatók Wiesenfeld butoraktár, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 483a

ELADÓ egy teljesen jó állapotban lévő 8-as M. A. V. magánjáró cséplőgép garnitúra és egy egész új fekete hintó. Bővebbet Bohus-palota Turbucz házmestornél. 1549

MÉHEK és üres kaptárak eladók. Cim: Catoa Saguna (Varjassy Lajos-utca) 84. 1560

A trónkövetelő.

(Moghalt Obrenovics György.)

Evekkel ezelőtt egy csinos, magastermő, villogószemű fiatalember járt Aradon: Obrenovics György, néhai Milán szerb király természetes fia. Milán király a halálos ágyán testi-lelki barátját, gróf Zichy Jenőt kérte meg, hogy viselje gondját a 17 éves rakoncátlan hercegnek, akinek mániája volt a lövöldözés. Gróf Zichy Jenő nem tűrte sokáig a fiu rakoncátlanokását és elküldötte Berlinbe. Onnan azonban visszaküldték, mert egy követségi tanácsosnak előtte a fillét. A magyar gróf a zabolátlan természetű Obrenovicsot Clujra (Kolozsvárra) küldötte egy ottani patricius családhoz, ahol György herceg az első napon szétlőtte a zongorát. Erdély fővárosában vad lümpolásokat, nyaktörő autókirándulásokat rendezett György herceg, aki majdnem minden kereskedőnek tartozott. Végül gróf Zichy Jenő is megunt a gondnokságot és levette róla a kezét. Obrenovics György ekkor Konstantinápolyba utazott majd onnan Budapésre került és a Royal-orfeumban mint céllövő produkálta magát. A háború kitörése előtt néhány szerb politikus hívására automobilon le akart utazni Szerbiába, de a csendőrök üldözésbe vették és autóját a Dunának szorították. György herceg elkeseredetten védte magát, de egyszerre összeesett, mert az egyik csendőr golyója szíven találta. Azóta semmi hír sem hallatszott a szerb trónkövetelőről, míg most az a kalandos mese terjedt el róla, hogy nem halt meg, hanem Amerikában tartózkodik, ahonnan talán valamikor vissza fog térni.

A lómészárszékben.

Megyek végig a Str. Metianu (Forray-utcán). Mészárszék előtt visz el az utam. Az ablakban kolbászok, sonka, oldalas és más hasznos és mészárszék jellemző áruk. Egy kis fekete tábla van az üveg mögött: Egy kiló hu 4 lei. Önkénytelenül felnézek a címtáblára, mert ennek a derék mészárosnak, aki ilyen olcsón árul,

Elismert legszebben fest, tisztít és mos

Müller J. és Fia

Kelmefestőgyára. 10452

Fiókrútlek: Strada Bratians (Weitzert-utca) 7. és Aszales Sander-utca 3. sz.

Krepp- és selyempapír

nagy választékban kapható.

HAMBURGER

(ezelőtt Ingusz)

papirkereskedésben. 1560

érdemes megjegyezni a nevét, hogy alkalomadtán, mikor a vendéglősom megint a drágaságról kezd beszélni, hivatkozhasam rá. Tábla nincs a kis üzlet előtt, hanem mindössze egy kiugró kép látszik Olyasiéle, mint a nyerges üzletek felett szokott lenni. Egy jól ápolott, kihizlalt lónak a mellképe. Egy nem valami barátságos külsejű ur állt az ajtóban és én megkérdeztem tőle, hogy szokott-e sok lóhust eladni. A szóbanforgó ur, nyilván az üzlet tulajdonosa volt, így felelt:

— Na, majd csak parádéból vágjuk le a lovakat.

Öreg anyóka szatyorral jött be a boltba és félkiló kolbászt vásárolt. Reszketősen szurkolta le a pénzt és elégedetlen ballagott hazafelé. Egy kisasszony jött be az ajtón. Hust akart venni, de nem elég szépek találta az árut. Szemrehányásokat tett a mészárosnak, hogy neki soha nem akar szépet adni, pedig tudhatná, hogy amit ő visz, az uriháznak lesz. Ebben a pillanatban egy kocsi állt meg a ház előtt. Sovány beteges külsejű gebék vonszolták. A bakról egy parasztember szállt le és szerencsés jónapot köszönt. A lovat kínálta eladásra. A mészáros kiment az utcára és végigtapogatta a lovat. Ketten maradtunk az üzletben. A kisasszony beszélgetni kezdett — Talán uraságod is hust vásárol? Ma nagyon csunya áru van!

A mészáros ugylátszik megkötötte a paraszttal az alkut, mert nagyon jó kedvvel jött vissza az üzletbe és így szólt a kisasszonynak: — Kérem ne is tessék ma vásárolni, mert holnapra elsőrangú friss árum fog érkezni...

Kimentem az utcára. A két fáradt ló szomorúan tekintett az üzletajtóra, a kirakatban lévő szalámira és az egyik, mintha a sorsát érezte volna, hosszán, fájdalmasan nyerteni kezdett. (S. E.)

A szerkesztésért

KAROLY JÓZSEF

felel.

Téglagyár!

Tisztelettel értesitem az építési szándékozó közönséget, hogy gyáramban közetkező téglák kaphatók: I. osztályu falazó téglá, körkémény építéshez, 4 féle méretű kéménytégla, boltozathoz, orrtégla, homlokzat burkoló téglá, valamint nyers falazáshoz mindennemű idom téglá.

Hodfarku és hornyolt cserép.

Saját iparvasuti rakodó.

Braun Gusztáv

téglagyáros, ARAD. 1648

E K É K E T,

KUKORICAVETŐGÉPEKET, EKSTIRPATOROKAT, stb. DRÓTSZEGEKEKET, KASZÁKAT, LÁNCOKAT, SZŐLLŐ-PERMETEZŐKET, stb.

RÉZGÁLICOT, KÉNPOROT, GUMMITÖMLŐKET, stb. MINDENNEMŰ MŰSZAKI CIKKEKET, GÉPOLAJOKAT, stb.

raktárról azonnal szállít nagyban és kicsinyben az

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület Géposztálya

SIBIU (Nagyvárad), Salzgasse 22., valamint annak fiókja: Segesvár, Batörpasse 47. és főlerakata: Hann és Tarsa R.-T. Cluj (Kolozsvár), Heital-u. 3. 154

ANTIK és modern porcellán, betört szőnyegzet festményeket, ékszeret, aratást vesz és elad Salon Artistique, Allandó kiállítás. Boulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10632

FABRICA DE UELIURI DIN ARAD, Alexandru Lengyel si Fil (Aradi Olajmalom, Lengyel Sándor és Fiai) Bulev. Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 32. Telefon 135. Ajánl napi áron destillált és raffinált gépolajat, vulcán olajat, gőz és motorhengerolajat, autóolajat, autókészítő benzint, továbbá zsirt, sárga és fekete kocsikenőcsöt, tőkmag, napraforgó és repceolajat, olajpogácsákat, 10641

ALIG HASZNALT mokot írtiszoba garnitúra eladó. Strada Corneli Popescu (Edelspaohér-utca) 23. 1582

HASZNALT OLOM megvételre keresők. Bővebbet a kiadóban.

Ingtalan.

NEGYSZOBAS modern magánház és egy 2 utcára nyíló üzletnek alkalmas kisebb ház elfoglalható lakásokkal eladók. Str. Marasesti (Kozsuth-utca) 2a. szám. 1520

Üzlet.

ÜZLET főúton legforgalmasabb helyen azonnal eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10757

Különféle.

APRÓHIRDETÉSENET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger leltár hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein I. hirdetési és hírlap kiadó Strada Romanului (Zrinyi-u.) és Munka, Boulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírház, Házaz ügynöksége, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2. „Kelet” hírlap-elárusító és hirdetés felvevő iroda Str. Alexandri (Salacz-utca) 1. szám.

Kereskedők figyelmébe!

Bécsi áruk megérkeztek. 10693

Grof, Nemes és Schwarz

noribergeri és rövidáru nagykereskedők Arad, Colonal Pirici (Vörösmarthy-u.) 2.

Kölcsönöket

ingatlanokra, váltókra legolcsóbban folyósít: 1522

LLOYD

bank, ARAD, Árpád-tér 5. sz.

Névjegyeket, levél-papírokat, meghívókat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legesinosabb kivitelben és legjobb papíron készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad csanádi egyházi vasúti pályafőnöke)